

Total No. of Printed Pages—7

6 SEM FYUGP PSCC6A

2026

(May/June)

POLITICAL SCIENCE

(Core)

Paper : PSCC6A

(Public Policy and Analysis in India)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

1. তলত দিয়াসমূহৰ নিৰ্দেশানুসাৰে উত্তৰ দিয়া : 1×6=6

Answer the following as directed :

- (a) চৰকাৰৰ কোনটো অংগৰ দ্বাৰা লোক-নীতিসমূহ কাৰ্য্যকৰণ
কৰা হয় ?

The Public Policies are implemented by
which organ of the government?

- (i) প্রশাসন

Administration

- (ii) বিধানমণ্ডল

Legislative

(2)

(iii) কাৰ্যপালিকা
Executive

(iv) ন্যায়পালিকা
Judiciary

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

(b) লোক-নীতিৰ ক্ৰমবৰ্ধমান আৰ্হি কোনে আগবঢ়াইছিল ?
Who gave the incremental model of
Public Policy?

(c) বৰ্তমান বিশ্ব বেংকত কিমানখন দেশ সদস্য হয় ?
How many countries are members in the
World Bank now?

(i) ১০০
100

(ii) ১৮৯
189

(iii) ২০০
200

(iv) ২৫০
250

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

(3)

(d) বিতৰণমূলক নীতি কি ?

What is distributive policy?

(e) লোক-নীতিৰ অভিজাততন্ত্ৰ আৰ্হিৰ প্ৰধান সমৰ্থকগৰাকী
কোন আছিল ?

The main proponent of the Elitist model
of Public Policy was

(i) মস্কা
Mosca

(ii) কুপাৰ
Cooper

(iii) ফাৰ্গুচন
Ferguson

(iv) কান্ট
Kant

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

(f) নীতি নিৰীক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত PERT-ৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো কি ?

What is the full form of PERT in policy
monitoring?

(4)

2. নিম্নলিখিত বিষয়সমূহৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা (প্রতিটো 150 শব্দৰ ভিতৰত) : $3 \times 3 = 9$

Write short notes on the following (within 150 words each) :

- (a) লোক-নীতি প্রণয়ন প্রক্রিয়াত নাগৰিকৰ অংশগ্রহণৰ পদ্ধতিসমূহ

Methods of citizen's participation in public policy-making

- (b) লোক-নীতি নির্ধাৰণত স্বার্থাংগী গোটসমূহৰ ভূমিকা

Role of interest groups in shaping public policy

- (c) ভাৰতীয় অর্থনীতিত উদাৰীকৰণৰ পৰৱৰ্তী নীতিসমূহৰ প্ৰভাৱ

Impact of post-liberalization policies on the Indian economy

3. ভাৰতৰ লোক-নীতিৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 9

Discuss the salient features of the public policy in India.

(5)

অথবা / Or

লোক-নীতিৰ সংজ্ঞা দিয়া। লোক-নীতি অধ্যয়নৰ মূল দৃষ্টিভঙ্গীসমূহ আলোচনা কৰা। $2+7=9$

Define Public Policy. Discuss the major approaches to the study of public policy.

4. গণতান্ত্ৰিক ব্যৱস্থাত লোক-নীতি প্রণয়ন প্রক্রিয়াৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 9

Discuss the process of public policy-making in a democratic system.

অথবা / Or

লোক-নীতি ব্যৱস্থাপনাত অনা-চৰকাৰী অংশগ্রহণকাৰীসকলৰ ভূমিকাৰ বিষয়ে এক পর্যালোচনা আগবঢ়োৱা। 9

Examine the role of non-State actors in public policy management.

5. লোক-নীতি ৰূপায়ণৰ অৰ্দ্ধোপায়ী আৰু উৰ্দ্ধগামী পদ্ধতিৰ এক সমালোচনাত্মক আলোচনা যুগুত কৰা। 9

Critically examine the top-down and bottom-up approaches to public policy implementation.

(6)

অথবা / Or

লোক-নীতি ৰূপায়ণৰ দিশত থকা সমস্যাসমূহ বিশ্লেষণ কৰি
সেইবোৰ সমাধানত আমলাতন্ত্ৰৰ ভূমিকা মূল্যায়ন কৰা। 9

Analyze the challenges of public policy
implementation and evaluate the role of
bureaucracy in addressing them.

6. ভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপটত নেহৰু যুগ আৰু উদৰীকৰণোত্তৰ যুগৰ
লোক-নীতি প্ৰস্তুতকৰণৰ এক তুলনা আগবঢ়োৱা। 9

Compare public policy-making in the
Nehruvian era and the post-liberalization
era in India.

অথবা / Or

অৰ্থনৈতিক উদৰীকৰণৰ প্ৰেক্ষাপটত ভাৰতত লোক-নীতি
প্ৰস্তুতকৰণৰ পৰিবৰ্তিত ধাৰণা বিশ্লেষণ কৰা। 9

Examine the changing paradigm of public
policy-making in India in the context of
economic liberalization.

7. ভাৰতত জন-আন্দোলন আৰু লোক-নীতি বিকাশৰ মাজৰ
আন্তঃসম্পৰ্ক পৰীক্ষা কৰা। 9

Scrutinize the interrelationship between
people's movements and public policy
development in India.

(7)

অথবা / Or

ভাৰতত উন্নয়ন আৰু পৰিবেশ সংৰক্ষণৰ মাজত সমতা ৰক্ষা
কৰাত ৰাষ্ট্ৰৰ ভূমিকাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 9

Discuss the role of the State in balancing
development and environmental protection
in India.

2 0 2 6

(May/June)

POLITICAL SCIENCE

(Core)

Paper : PSCC6B

(Contemporary Political Economy)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

1. তলত দিয়া প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া : 1×6=6

Answer the following questions :

- (a) ফ্রপদী উদারতাবাদৰ পিতৃ হিচাপে কাক গণ্য কৰা হয় ?
Who is considered as the father of classical liberalism?
- (b) বাজনৈতিক অর্থনীতি সম্পর্কে গান্ধীবাদী দৃষ্টিভঙ্গীৰ এটা মূল বৈশিষ্ট্য লিখা ।
Write one basic feature of Gandhian approach to political economy.
- (c) ভাৰতবৰ্ষত অৱস্থিত এটা বহুজাতিক নিগমৰ নাম লিখা ।
Name one transnational corporation located in India.
- (d) বৃহৎ নদীবান্ধৰ সৈতে জড়িত এটা পাৰিপাৰ্শ্বিক উদ্বেগৰ বিষয়ে লিখা ।
Mention one environmental concern related to big dams.

(2)

- (e) এটা গুরুত্বপূর্ণ আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বিত্তীয় প্রতিষ্ঠান (IFI)ৰ নাম লিখা।

Name one major international financial institution.

- (f) ভাৰত চৰকাৰে কোন চনত তথ্য-প্ৰযুক্তি আইনখন গ্ৰহণ কৰে?

In which year did the Government of India adopt the Information Technology Act?

2. তলত দিয়াসমূহৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখা : 3×3=9
Write short notes on the following :

- (a) বাৰ্জনৈতিক অৰ্থনীতিৰ মাৰ্ক্সবাদী দৃষ্টিভঙ্গী
Marxist approach to political economy
(b) উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত বেচৰকাৰী সংস্থাসমূহৰ ভূমিকা
Role of Non-Governmental Organizations in development
(c) সংস্কৃতিৰ ওপৰত সংবাদমাধ্যম আৰু দূৰদৰ্শনৰ প্ৰভাৱ
Impact of media and television on culture

3. বাৰ্জনৈতিক অৰ্থনীতি সম্পৰ্কীয় ধ্ৰুপদী উদাৰতাবাদী দৃষ্টিভঙ্গীৰ সমালোচনাত্মক মূল্যায়ন আগবঢ়োৱা। 9
Make a critical evaluation of the classical liberal approach of political economy.

অথবা / Or

মাৰ্ক্সবাদী অৰ্থনৈতিক বিশ্লেষণৰ অন্যতম ধাৰণা 'ভিত্তি আৰু উপৰগাঁথনি' সম্পৰ্কে ব্যাখ্যা আগবঢ়োৱা।

Describe the 'base and superstructure' concept that forms an important element of Marxian economic interpretation.

(3)

4. সামন্তবাদৰ পৰা পুঁজিবাদলৈ হোৱা পৰিৱৰ্তনৰ ঐতিহাসিক প্ৰক্ৰিয়াটো আলোচনা কৰা। পুঁজিবাদী উৎপাদন পদ্ধতিৰ উত্থানৰ আঁৰত থকা মূল কাৰকসমূহ কি কি আছিল, আলোচনা কৰা।

5+4=9

Discuss the historical process of transformation from feudalism to capitalism. Discuss the key factors that led to the rise of the capitalist mode of production.

অথবা / Or

গোলকীকৰণৰ দিশত উন্নয়নশীল অৰ্থনীতিৰ উত্তৰণত আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় নিগমসমূহৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা। 9

Discuss the role of transnational corporations in the transition of developing economies towards globalization.

5. তৃতীয় বিশ্বৰ দেশসমূহৰ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত গোলকীয় অস্ত্ৰ বাণিজ্যৰ প্ৰভাৱ বিশ্লেষণ কৰা আৰু মানৱ উন্নয়নত ই সৃষ্টি কৰা বাধাসমূহ বৰ্ণনা কৰা। 5+4=9

Analyze the impact of Global Arms Trade on the development of Third World nations and describe the hindrances it has created in human development.

অথবা / Or

পৰম্পৰাগত জ্ঞান ব্যৱস্থাৰ সংজ্ঞা দিয়া আৰু ইয়াৰ সংৰক্ষণ আৰু প্ৰসাৰৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 4+5=9

Define traditional knowledge system and discuss the necessity of its preservation and expansion.

6. "উন্নয়নে প্ৰায়ে স্থানচ্যুতকৰণৰ সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰে।" ভাৰতবৰ্ষত বৃহৎ নদীবান্ধা প্ৰকল্প আৰু গণ-আন্দোলনৰ প্ৰসংগত এই উক্তিটো মূল্যায়ন কৰা। 9

“Development often leads to displacement.”
Evaluate the statement with reference to big dam projects and people’s movements in India.

অথবা / Or

‘অংশগ্রহণমূলক উন্নয়ন’ ধাৰণাৰ সমালোচনাত্মক মূল্যায়ন কৰা।
গণ-আন্দোলনে কেনেদৰে উন্নয়নৰ ওপৰত পৰা নিয়ন্ত্ৰিত,
দৃষ্টিভংগী (top-down approach)ক প্ৰত্যাহ্বান জনাইছে?
আলোচনা কৰা।

3+6=9

Critically evaluate the concept of ‘participatory development’. How have people’s movements challenged the top-down approach to development? Discuss.

7. ৰাষ্ট্ৰীয় সাৰ্বভৌমত্ব আৰু গোলকীয় অৰ্থনীতিৰ ওপৰত
তথ্য-প্ৰযুক্তি বিপ্লৱৰ প্ৰভাৱ মূল্যায়ন কৰা।

5+4=9

Evaluate the impact of information technology revolution on national sovereignty and global economy.

অথবা / Or

নব্য উদাৰবাদী বিশ্বায়নে প্ৰান্তীয়/দুৰ্বল নৃগোষ্ঠীসমূহৰ বাবে
কিমানলৈকে এক ‘বিকাশৰ দ্বিধাদ্বন্দ্ব’ (development
dilemma) সৃষ্টি কৰে? যথাযথ যুক্তি তথা উদাহৰণৰ সৈতে
উত্তৰ দিয়া।

9

To what extent does neo-liberal globalization create a ‘development dilemma’ for marginalized ethnic groups? Substantiate your answer with proper arguments and examples.

★ ★ ★

Total No. of Printed Pages—4

6 SEM FYUGP PSCC6C

2 0 2 6

(May/June)

POLITICAL SCIENCE

(Core)

Paper : PSCC6C

(Human Rights in Contemporary Perspective)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

1. তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা : 1×6=6

Answer the following questions :

(a) সাৰ্বজনীন মানৱ অধিকাৰ ঘোষণাপত্ৰৰ এটা বৈশিষ্ট্য
লিখা।

Mention one feature of the Universal
Declaration of Human Rights.

(b) কোন চনত আন্তৰ্জাতিক নাগৰিক আৰু ৰাজনৈতিক
অধিকাৰ চুক্তিপত্ৰ গ্ৰহণ কৰা হৈছিল?

In which year was the International
Covenant on Civil and Political Rights
adopted?

(c) আন্তৰ্জাতিক অৰ্থনৈতিক, সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক
অধিকাৰৰ চুক্তিপত্ৰৰ কোনটো অনুচ্ছেদত আত্মনিৰ্ধাৰণৰ
অধিকাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে?

(2)

Which Article of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights deals with the right to self-determination?

(d) কোন চনত বাষ্ট্ৰসংঘৰ খিলঞ্জীয়া অধিকাৰ চুক্তিপত্ৰ গ্ৰহণ কৰা হৈছিল?

In which year was the UN Declaration on the Rights of Indigenous People adopted?

(e) বৰ্ণবৈষম্য নীতি (এপাৰ্থাইড) মানে কি?
What is 'Apartheid'?

(f) ভাৰতৰ কোনখন আইনে কন্যাদাৰ্জ হত্যা নিষিদ্ধ কৰিছে?
Which Indian Act prohibited female foeticide?

2. তলত দিয়াবোৰৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা (প্ৰতিটো ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) : 3×3=9

Write short notes on the following (within 100 words each) :

(a) মানৱ অধিকাৰৰ বিকাশত বাষ্ট্ৰসংঘৰ ভূমিকা
Role of the UN in the development of human rights

(b) ভাৰতত সংখ্যালঘুসকলৰ অধিকাৰ : এক সমালোচনাত্মক আলোচনা
Minority Rights in India : A critical analysis

(c) বাষ্ট্ৰসংঘৰ সন্ত্ৰাসবাদ বিৰোধী ব্যৱস্থাৱলী
Anti-terror measures of the UN

26P/1181

(Continued)

(3)

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা (প্ৰতিটো ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) :

Answer the following questions (within 400 words each) :

3. মানৱ অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীন দৃষ্টিভঙ্গীৰ বিষয়ে এক সমালোচনাত্মক আলোচনা যুগুত কৰা। 9

Make a critical assessment of the universal approach to the study of Human Rights.

অথবা / Or

তিনি প্ৰজন্মৰ মানৱ অধিকাৰৰ মানে কি বুজা? তৃতীয় প্ৰজন্মৰ মানৱ অধিকাৰৰ গুৰুত্ব আলোচনা কৰা। 3+6=9

What do you mean by three generations of Human Rights? Discuss the significance of the Third-Generation Human Rights.

4. মানৱ অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীন ঘোষণাপত্ৰ, ১৯৪৮ৰ মূল ধাৰাসমূহ আলোচনা কৰা। 9

Discuss the major provisions of the Universal Declaration of Human Rights, 1948.

অথবা / Or

আন্তৰ্জাতিক অৰ্থনৈতিক, সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক অধিকাৰৰ চুক্তিপত্ৰ, ১৯৬৬ৰ মূল বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা।

Discuss the major features of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, 1966.

5. দক্ষিণ আফ্ৰিকাৰ সংবিধানে কেনেকৈ মানৱ অধিকাৰ সুৰক্ষিত কৰিছে, আলোচনা কৰা। 9

Discuss how the Constitution of South Africa protects human rights.

26P/1181

(Turn Over)

অথবা / Or

ভাৰতত মানৱ অধিকাৰৰ আইনগত ব্যৱস্থাসমূহ আলোচনা কৰা।

Discuss the legal frameworks of human rights in India.

6. প্ৰচাৰ মাধ্যম নীতিৰ প্ৰাসংগিকতাৰে চীনৰ নিৰীক্ষণ আৰু নিয়ন্ত্ৰণৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 9

Discuss surveillance and censorship in China with special reference to Media Policy in China.

অথবা / Or

নিৰ্যাতন মানে কি? ভাৰতত নিৰ্যাতন সমস্যাৰ গভীৰতা আলোচনা কৰা।

3+6=9

What is torture? Discuss the magnitude of the problem of torture in India.

7. পাকিস্তানৰ লিংগভিত্তিক হিংসাৰ কাৰণসমূহ আৰু এই ক্ষেত্ৰত পাকিস্তান চৰকাৰৰ দায়বদ্ধতা আলোচনা কৰা।

5+4=9

Discuss the causes of gender-based violence in Pakistan and responsibility of the Government of Pakistan in this context.

অথবা / Or

খিলঞ্জীয়া বুলিলে কি বুজা? ভাৰতৰ খিলঞ্জীয়াসকলে সন্মুখীন হোৱা সমস্যাসমূহ আলোচনা কৰা।

3+6=9

What do you mean by indigenous? Discuss the problems faced by the indigenous communities in India.

6 SEM FYUGP PSCC6D

2026

(May/June)

POLITICAL SCIENCE

(Core)

Paper : PSCC6D

(Feminism : Theory and Practice)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

1. তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা : 1×6=6

Answer the following questions :

- (a) “One is not born but rather becomes a woman.” এই উক্তিটো কোনখন গ্ৰন্থত পোৱা যায়?

In which book does the quotation, “one is not born but rather becomes a woman” appear?

- (b) বাষ্ট্ৰসংঘই কোন তাৰিখত দাসত্ব বিলুপ্তিৰ আন্তৰ্জাতিক দিৱস হিচাপে পালন কৰে?

On which date United Nations Organization (UNO) observes International Day for the Abolition of Slavery?

(2)

- (c) *A Vindication of the Rights of Woman* নামৰ কিতাপখন কোনে লিখিছিল ?
Who wrote the book, *A Vindication of the Rights of Woman*?
- (d) 'Declaration of Sentiments' কোন চনত স্বাক্ষৰিত হৈছিল ?
In which year was the 'Declaration of Sentiments' signed?
- (e) CEDAW-ৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো লিখা।
Write the full form of CEDAW.
- (f) কোনটো গোচৰৰ পৰিণতিত কৰ্মক্ষেত্ৰত মহিলাৰ যৌন নিৰ্যাতন (প্ৰতিৰোধ, নিষেধাজ্ঞা আৰু প্ৰতিকাৰ) আইন, ২০১৩ প্ৰণয়ন কৰা হয় ?
Which case resulted in the enactment of the Sexual Harassment of Women at the Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, 2013?
2. তলত দিয়া বিষয়বোৰৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা (প্ৰতিটো ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) : $3 \times 3 = 9$
Write short notes on the following (within 100 words each) :
- (a) ৰাজহুৱা-ব্যক্তিগত বিভাজন
Public-private dichotomy
- (b) ছেনেকা ফলছ সন্মিলন (Seneca Falls Convention), ১৮৪৮ৰ গুৰুত্ব
Importance of the Seneca Falls Convention, 1848
- (c) চিপকো আন্দোলন আৰু মহিলাৰ ভূমিকা
The Chipko Movement and the role of women

(3)

3. লিংগ সামাজিকীকৰণ কি ? লিংগ সামাজিকীকৰণৰ বিভিন্ন মাধ্যমসমূহে লিংগ পৰিচয়ক কেনেকৈ গঢ় দিয়ে সেই বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা। $2+7=9$
What is gender socialization? Explain how different agents of gender socialization shape gender identity.
অথবা / Or
সামাজিক লিংগৰ সংজ্ঞা দিয়া। জৈৱিক লিংগ আৰু সামাজিক লিংগৰ মাজৰ পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰা। $2+7=9$
Define gender. Highlight the differences between sex and gender.
4. নাৰীবাদৰ মাৰ্ক্সবাদী দৃষ্টিভংগীয়ে নাৰীৰ ওপৰত হোৱা অত্যাচাৰক পুঁজিবাদৰ সৈতে কেনেদৰে সংযোগ কৰে সেই বিষয়ে আলোচনা কৰা। 9
Discuss how the Marxist approach to feminism links women's oppression with capitalism.
অথবা / Or
নাৰীবাদৰ উদাৰতাবাদী দৃষ্টিভংগীৰ সমালোচনাত্মক বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱা।
Critically analyse the liberal approach to feminism.
5. নাৰীবাদী চিন্তাৰ বিকাশত ফৰাচী বিপ্লৱৰ প্ৰভাৱৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰা। 9
Explain the impact of the French Revolution on the development of feminist thought.

অথবা / Or

আমেৰিকাত মহিলাৰ ভোটধিকাৰ আন্দোলনৰ সূচনা কৰা কাৰকসমূহ বিশ্লেষণ কৰা।

Analyse the factors that led to women's suffrage movement in the USA.

6. ভাৰতৰ পৰিৱেশ সুৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত মহিলাৰ অৱদানৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

9

Discuss the contribution of women in protecting the environment in India.

অথবা / Or

ভাৰতত নাৰীৰ বিৰুদ্ধে সংঘটিত বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ চাইবাৰ অপৰাধ সম্পৰ্কে পৰীক্ষা কৰা। ভাৰতত চাইবাৰ অপৰাধ হ্ৰাস কৰাৰ ক্ষেত্ৰত পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱা।

6+3=9

Examine the various forms of cyber crimes against women in India. Suggest measures for reducing cyber crime in India.

7. অসমৰ নাৰী সৰ্বলীকৰণত চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়াৰ ভূমিকাৰ মূল্যায়ন কৰা।

9

Make an assessment of the role of Chandraprabha Saikiani in empowering women in Assam.

অথবা / Or

মানৱ অধিকাৰ আৰু সামাজিক ন্যায়ৰ প্ৰসাৰৰ ক্ষেত্ৰত নগা মাতৃ সন্থা (Naga Mothers' Association)ৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

5+4=9

Discuss the role of the Naga Mothers' Association in promoting human rights and social justice.

★★★